

MASS MEDIA ANGLE ON ACADEMIC RITUALS SEEN AS COMMUNICATION TOOLS

Elena Maftai-Golopenția, Postdoc Researcher, University of Bucharest

Abstract: This article aims at analysing the way in which academic rituals are seen and decorticated by the media. It also tries to underline the role of academic rituals as communication instruments for the universities in which they are carried out and the way in which this image is projected by the press. The analysis focuses on a series of rituals identified in the Romanian universities (1. conferring a Honoris Causa Doctor degree; 2. the opening of the academic year; 3. the graduation ceremony; 4. celebrating a number of years from the creation of the faculty/university; 5. welcoming Erasmus students; 6. Open Doors Day). It closely follows the architecture of the ritual in general, as compared to the script presented by the press and it also highlights academic rituals seen as important media events.

Keywords: *academic rituals, academic communication, mass media, academic environment, media events.*

Lucrarea de față își propune să analizeze modul în care presa surprinde ritualurile care au loc în mediul universitar, precum și elementele de construcție simbolică ce le marchează desfășurarea. Scopul cercetării noastre este acela de a decela, din relatările presei cu privire la ritualurile universitare, importanța pe care aceasta le-o acordă ca vectori de comunicare și factori de coeziune în mediul academic. Analiza noastră încearcă să identifice temele predilecte pe care presa le abordează cu privire la ritualurile universitare, precum și cadrele pe care le folosește în relatările pe care le face.

Metoda de cercetare folosită este analiza documentară și de conținut a unor articole de presă care au fost selecționate de pe site-urile de știri sau ale diferitelor publicații. Raționamentul care a stat la baza constituirii corpusului de lucru din articole apărute online, în ciuda dificultății cu care acesta poate fi manipulat, având în vedere „cantitatea de informație de pe internet [care] este enormă și crește exponențial” (X. Wang, 2006, p. 4), a fost tendința evidentă din ultimii ani de trecere de la print la online, dar și facilitatea de diversificare a eșantionului de articole. Acesta a putut, astfel, surprinde relatări despre ritualuri ce au avut loc în diverse centre universitare, în perioada 2008 – 2011. La baza corpusului de lucru se află eșantioane tematice, construite în jurul următoarelor ritualuri universitare, identificate în urma mai multor interviuri cu cadre didactice și studenți de la universități românești și analizate într-o altă lucrare (E. Maftai-Golopenția, 2012):

1. Acordarea titlului de Doctor Honoris Causa (6 articole)
2. Ceremonia de deschidere a anului universitar (14 articole)
3. Ceremonia de absolvire (11 articole)
4. Aniversarea unui număr de ani de la înființarea facultății/ universității (3 articole)
5. Primirea studenților Erasmus (1 articol)
6. Zilele Porților Deschise (4 articole)

Trebuie subliniat faptul că numărul inegal de articole pentru fiecare tip de ritual se explică prin saturarea empirică diferențiată a eșantionului, mai puțin pentru tema 5, „Primirea

studentilor Erasmus”, unde nu am putut identifica mai multe articole pentru această temă, ceea ce ar fi fost necesar pentru saturare.

1. Acordarea titlului de Doctor Honoris Causa

Decuparea unei „secțiuni” din ansamblul articolelor care tratează acordarea titlului de Doctor Honoris Causa a fost un demers extrem de dificil, pentru că presa online tratează subiectul *in extenso*. Sunt foarte multe știri despre acest tip de ritual, poate cele mai multe găsite, comparativ cu articolele despre celelalte ritualuri.

Articolele selectate consemnează acordarea titlului de Doctor Honoris Causa unor personalități, precum: ambasadorului Republicii Azerbaidjan, de către Facultatea de Istorie și Științe Politice din cadrul Universității Ovidius Constanța (articolul 1), profesorului Egon Diczfalusy de către Universitatea din Oradea, la propunerea Facultății de Medicină și Farmacie (articolul 2), prof. univ. dr. Călin Oprea, de la Academia de Științe Economice din București, de către Facultatea de Științe Economice din cadrul Universității Ovidius (articolul 3), rectorului Universității Babeș-Bolyai din Cluj Napoca, Andrei Marga, de către Universitatea „Constantin Brâncuși” din Târgu-Jiu (articolul 4), lui Andrei Pleșu, de către Universitatea de Arte „George Enescu” (articolul 5), prof. univ. dr. Mihai Șora, prof. univ. dr. ing. Alexandru Bărbat, Universitatea Tehnică Barcelona, Spania, prof. univ. dr. Ion Calafățeanu, Universitatea „Valahia” din Târgoviște, director al Institutului Revoluției Române din Decembrie 1989 din București, prof. univ. dr. Carlos Lopez Lozano, Universitatea din Madrid, Episcopului Bisericii episcopale reformate din Spania și lui Jose Luis Llaquet, profesor universitar la Universitatea din Barcelona, Spania (articolul 6).

Structura articolelor urmărește *grosso modo* aceleași elemente: locul și timpul acordării titlului, motivul pentru care se acordă (meritele persoanei respective, printre care se numără, după cum precizează autorul articolului, colaborarea cu instituția gazdă: „**Pentru colaborarea fructuoasă** cu Facultatea de Istorie și Științe Politice din cadrul Universității Ovidius Constanța, ambasadorul Republicii Azerbaidjan a primit titlul de Doctor Honoris Causa” (articolul 1), citat din *Laudatio*, mulțumirile persoanei care a primit titlul, notiță biografică a persoanei care primește titlul, enumerarea celorlalți participanți la ceremonie. De subliniat că nu toate aceste elemente se regăsesc în toate articolele și nu neapărat în ordinea prezentată mai sus, ele variază în funcție de articol, dar formează împreună osatura evenimentului care constituie știrea. În anumite articole se prezintă și contextul în care este acordat titlul de Doctor Honoris Causa, astfel: „**dezvelirea plăcii Consorțiului Transcarpatica**” (articolul 4), „**Acordarea acestei distincții face parte din seria evenimentelor organizate de Universitatea de Arte «George Enescu» cu ocazia împlinirii a 150 de ani de învățământ artistic modern la Iași**” (articolul 5), „**Sâmbătă, 19 martie, în cadrul manifestărilor aniversare dedicate Universității «Ovidius» la 50 de ani de existență**”, „**În cadrul deschiderii celei de-a VIII-a ediții a Conferinței Internaționale «Probleme Actuale ale Economiei Globale**”, organizată de Facultatea de Științe Economice din cadrul Universității Ovidius, sâmbătă, a avut loc ceremonia de decernare a titlului de Doctor Honoris Causa prof. univ. dr. Călin Oprea, de la Academia de Științe Economice din București. (articolul 3)

Niciunul dintre articole nu prezintă felul în care se desfășoară în mod tradițional un astfel de ritual sau ce înseamnă el, așadar putem trage concluzia că autorii articolelor presupun că

cititorii sunt familiarizați cu astfel de manifestări. Într-un singur caz, autorul afirmă că: „Dacă primele 15 minute ale ceremoniei **s-au scurs în nota obișnuită la noi**, în schimb conferința de numai 40 de minute susținută de proaspătul laureat a părut pentru asistență, inclusiv pentru studenți (din care, probabil, mulți au participat din obligație) la fel de spectaculoasă și captivantă ca un film de acțiune, dar și de meditație, condimentat cu numeroase scene de un umor de cea mai bună calitate. Și nu unul gratuit, ci cu mult tâlc.” (articolul 2)

Ne este greu să deducem din articol ce înseamnă „s-au scurs în nota obișnuită la noi”, presupunem, însă, citind și restul articolului, că autorul se referă la un tip de ceremonie anostă, care nu poate stârni prea multe emoții audienței, și așa adusă cu forța, prezentă „din obligație”. Acest punct de vedere ne duce cu gândul la mărturisirile cadrelor didactice și ale studenților (vezi E. Maftai-Golopenția, 2012), care și ei au afirmat că o hibă evidentă a unora dintre ritualuri este chiar această „aducere cu arcanul”, participare silită sau cu promisiunea acordării de către cadrele didactice a unui punct în plus la examene. Printre aceste ritualuri se numără și acordarea titlului de Doctor Honoris Causa. Oare formalismul este cel care ciunțește din încărcătura emoțională și simbolică a ritualului, care nu încurajează mai deloc participarea studenților, dar nici a cadrelor didactice? Să fie vorba despre o slabă cunoaștere a persoanelor care primesc titlul, nu întotdeauna renumite sau cele mai merituoase în domeniul lor, dar și o lipsă de voință de a cunoaște noi persoane care pot reprezenta, unele, un model? Este greu de răspuns, mai ales în lipsa contextelor locale, cert este că presa a sesizat că în ritualul acordării titlului de Doctor Honoris Causa există breșe evidente. Articolul 2, din care am citat mai sus, relatează un ritual reușit, după cum afirmă și unul dintre participanți, care recunoaște și apreciază valoarea celui invitat să primească titlul și mai ales talentul său oratoric, față de cel al profesorilor lui: „La finalul scurtei conferințe, savantul suedez a fost aplaudat puternic de profesorii și studenții prezenți, nu puțini dintre aceștia remarcând anvergura celui pe care tocmai avuseseră privilegiul să-l urmărească. Iar unul dintre tineri a și remarcat: «Nu-i de mirare că bătrânul acesta a scos 150 de savanți. **Dacă și profesorii noștri ar ține la fel cursurile, și nu ar citi din foile puse pe catedră, chiar și un habarnist tot ar înțelege despre ce e vorba...**»”.

Dintre toate articolele care tratează ritualul acordării titlului de Doctor Honoris Causa și selectate în corpusul de analiză, acesta este singurul care arată, chiar și indirect, o parte a ritualului care nu se vede întotdeauna cu ochiul liber, „jocurile de culise” care-l animă uneori, dar și rolul său de barometru al stării de coagulare a comunității academice în jurul unor astfel de evenimente. Titlul articolului, „Ceremonie spectaculoasă la Universitate”, cu accent pe elementul de senzațional, anunță nu doar o ceremonie care nu se înscrie în cotidian, ci previzualizează și importanța pe care-o are Universitatea din Oradea pentru comunitatea locală: autorul nu a simțit nevoia să adauge numele complet al Universității (din Oradea), mergând, cel mai probabil, pe presupunerea că membrii comunității locale (și unicii cititori?!) știu despre ce instituție este vorba; putem presupune din titlu că este vorba de cea care contează cel mai mult în peisajul local, dar în realitate nu unica instituție de învățământ superior din Oradea.

În rest, celelalte articole par mai degrabă niște spicuiți stângace din mapa de presă sau chiar comunicate de presă care punctează orele și locul unde au loc evenimentele (vezi articolul 6), presărate ici colo cu citate ale reprezentanților instituției care acordă titlul sau ale persoanei care-l primește.

Din articole nu lipsește menționarea prezenței diferitelor „fețe” publice la eveniment, care capătă vizibilitate și datorită lor: „La manifestarea de vineri au participat și autoritățile locale și județene, printre care primarul municipiului Târgu-Jiu, Florin Cârciumar, și președintele Consiliului Județean Gorj, Ion Călinoiu.” (articolul 4)

Articolul 6 prezintă o succesiune de acordări de titluri de Doctor Honoris Causa de către Universitatea Ovidius din Constanța, 5 mai exact. Autorul articolului nu prezintă un punct de vedere cu privire la această înșiruire de evenimente (mai sunt ele ritualice, încărcate de emoție?).

Motivul includerii acestui articol în corpus, în ciuda faptului că nu este determinat numărul de citiri, luat, totuși, în calcul pentru ordonarea articolelor din eșantion, este chiar această multiplă acordare de titluri de Doctor Honoris Causa, mai puțin obișnuită în peisajul academic românesc. Deși autorul nu comentează acest aspect, titlul articolului pare să semnaleze situația mai puțin comună, cu riscul de a nu acoperi celelalte manifestări despre care este vorba în articol: „Record la jubileul Universității Ovidius. Cinci ceremonii Doctor Honoris Causa, într-o singură zi”.

Așa cum afirmam și la începutul acestei analize, nu am găsit în niciun articol vreo referire la scriptul sau înțelesul unui astfel de ritual universitar, care presupune un bagaj emoțional și simbolic semnificativ, dar care nu reiese deloc din articolele selectate, cu excepția, poate, a unei singure situații, în care prin declarațiile persoanei care a primit titlul, Andrei Marga, se arată emoția momentului, surprinsă și de presă: „Dintre toate decernările pe care le-am avut, pe aceasta o trăiesc cu mai multă emoție, mai multă adâncime”. (articolul 4)

Așadar, presa surprinde mai ales ceea ce este evident la astfel de manifestări (organizare, participanți) și mai puțin sau chiar deloc ceea ce se află în metatext. Față de această constatare, ne putem raporta la studiul lui M. Coman (2003, p. 36), care afirmă că „jurnaliștii produc texte care surprind prin diferența lor față de mesajele mass media uzuale, axate pe *neutral and balanced accounts*, și prin asemănarea lor cu produsele culturale fără funcție de informare și cu conținut simbolic”. În ceea ce privește articolele despre acordarea titlului de Doctor Honoris Causa, ele par mai degrabă tocmai niște *neutral and balanced accounts*, transmițând prea puțin, dacă nu chiar deloc, din încărcătura simbolică a momentului. Întrebările pe care ni le-am pus mai sus pot fi reluate aici sub formă condensată: dacă, pe de o parte, respondenții afirmă că acordarea titlului de Doctor Honoris Causa s-a perimat din cauza repetitivității sale, iar presa, pe de altă parte, nu reflectă mai deloc latura simbolică, înseamnă că acest eveniment este doar unul repetitiv, dezgolit de veșmintele sale simbolice? Cum rămâne atunci cu scriptul, cu rolurile jucate de actori, cu „costumele” pe care le poartă? Toate aceste elemente sunt ignorate de presă (deși amintite de respondenți), ceea ce „apropie relatarea jurnalistică de modelul prezentării științifice a faptelor (limbaj neutru, cuvinte clare, referențiale, cifre și statistici, citarea diverselor puncte de vedere, eliminarea efuziunilor subiective) [...] (*idem*, p. 38).

Cât privește interesul publicului pentru astfel de evenimente, deja slaba acoperire a subiectului de către site-urile publicațiilor naționale spune multe. Astfel, pentru a măsura, măcar rudimentar, interesul cititorilor pentru manifestările acestea (consemnate mai cu seamă în publicațiile online sau site-urile de știri locale, precum Ziua de Constanța, Bihoreanul, Gorj Exclusiv, Adevărul de Seară - știri Iași, Cuget Liber), am comparat, de exemplu, numărul de citiri al articolului despre acordarea titlului de Doctor Honoris Causa cu numărul de citiri al

unor articole alese la întâmplare din Bihoreanul, rubrica Miss Bihoreanul, care cuprinde mai multe articole despre candidate la titlul de Miss Bihoreanul (este și acesta un titlu, nu?!): astfel, aflăm că articolul despre Răduleasca din Oradea (<http://www.ebihoreanul.ro/stiri/ultima-or-31-20-11/raduleasca-de-oradea--93651.html>), apărut la 28 03 2011 a fost citit de 2170 de ori, cel despre Sexy-africana (<http://www.ebihoreanul.ro/stiri/ultima-or-31-20-11/sexy-africana-foto--94329.html>), publicat la 2 05 2011 de 2452 de ori, ceea ce înseamnă de aproximativ 9 ori mai multe vizualizări în decursul câtorva luni decât articolul despre acordarea titlului de Doctor Honoris Causa, publicat la data de 20 05 2010.

De asemenea, niciunul din articolele despre acordările de titluri nu a determinat vreun comentariu din partea cititorilor. Astfel, devine într-un fel evidentă lipsa de interes a publicului sau interesul scăzut cu privire la un subiect precum cel al acordării titlurilor de Doctor Honoris Causa, față de subiecte care țin mai degrabă de cotidian.

Pentru a concluziona cu privire la reflectarea în presă a acestui tip de ritual, nu ni se pare exagerat să spunem că mass media abordează evenimentul nu ca pe un ritual, ca pe un fenomen simbolic, care ordonează ritmul vieții academice, ci, mai degrabă, ca pe orice alt tip de știre despre un eveniment banal, cotidian (?!). Acoperirea subiectului este semnificativă, așa cum am mai spus, mai ales la nivelul presei online locale și aproape inexistentă în publicațiile naționale digitale. În final, în ciuda faptului că subiectul este acoperit de presă, fie ea și locală, interesul cititorilor cu privire la acest subiect este redus.

2. Ceremonia de deschidere a anului universitar

Dacă eșantionul de articole care tratează subiectul acordării titlului de Doctor Honoris Causa a fost saturat după selectarea a 6 articole, cel care vizează ceremonia deschiderii anului universitar a avut nevoie de 14 (articolele de la 7 la 20 inclusiv din corpusul nostru).

Aceste articole apar pe site-urile de știri sau ale publicațiilor următoare: Monitorul de Suceava (articolul 7), CityNews.ro Cluj (articolul 8), Televiziunea Târgu-Mureș (articolul 9), Ziua de Cluj (articolul 10), Renașterea Bănățeană (articolul 11 și 14), Ziarul de Bacău (articolul 12), acasă.ro (articolul 13), Știri de Cluj (articolul 15), Adevărul de Seară (articolul 16), Napoca News (articolul 17 și 20), Informația Zilei (articolul 18), Evenimentul Regional al Moldovei (articolul 19).

Articolele prezintă ceremonia deschiderii anului universitar în mai multe centre universitare, astfel: articolul 7 – Universitatea „Petre Andrei” din Iași, articolul 8 - Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj-Napoca, articolul 9 - Facultatea de Științe Economice, Juridice și Administrative, Universitatea Petru Maior, Târgu Mureș, articolul 10 – centrul universitar Cluj Napoca, articolul 11 - Universitatea Europeană Drăgan din Lugoj, articolul 12 - Universitatea „George Bacovia” din Bacău și Universitatea „Vasile Alecsandri” din Bacău, articolul 13 - Universitatea Spiru Haret (USH), București, articolul 14 – Universitatea de Vest din Timișoara și Universitatea de Medicină și Farmacie „Victor Babeș” din Timișoara, articolul 15 - Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca, articolul 16 - Universitatea „Eftimie Murgu” din Reșița, articolul 17 - Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj-Napoca, articolul 18 - Universitatea de Vest Vasile Goldiș

(UVVG), filiala Satu Mare, articolul 19 - Universitatea de Arte „George Enescu” (UAGE) din Iași, articolul 20 – Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca.

După cum putem constata, în primele rezultate obținute în funcție de numărul de citiri nu se află decât o Universitate din București, Spiru Haret, ceea ce ne trimite la constatarea făcută cu privire la reflectarea în presa online a ritualurilor universitare din Capitală, și anume că cel mai probabil nu există un public pentru știri care abordează astfel de subiecte, de vreme ce presa locală sau națională nu scrie despre ele.

Cea mai mare parte a articolelor conțin frânturi din discursurile ținute fie de reprezentanții instituției de învățământ superior, fie de invitații acesteia sau amintesc cine s-a înscris la cuvânt, deși există și situații în care „așa cum s-a întâmplat și anul trecut, festivitatea de deschidere a noului an universitar nu a mai fost abordată ca o oportunitate de etalare a calităților oratorice ale membrilor senatului, momentul fiind centrat pe procesul didactic și de cercetare, precum și pe relaționarea UVT cu partenerii” (articolul 14). De multe ori începutul de an are mai degrabă alura unei ședințe administrative, în care li se prezintă studenților diferite informații cu privire la orar, grupe, săli, dar și o ocazie de care instituția profită pentru a încerca, măcar declarativ, pentru început, să-i convingă pe studenți că au făcut alegerea care trebuie. Aceste aspecte sunt surprinse și în relatările presei: „Inaugurarea noului an se face sub cele mai bune auspicii, toate componentele universității și toate facultățile funcționează legal, iar Guvernul României a luat act de intrarea în legalitate a Universității <Petre Andrei>” (articolul 7), „Invitat la festivitatea de deschidere a noului an la Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj-Napoca, ministrul Educației, Daniel Funeriu, a vorbit despre sistemul de învățământ superior din România și despre nepotismul din universități, chiar dacă a recunoscut că **«cele mai plicticoase momente din viața mea de student erau acelea în care politicienii vorbeau la începutul anului universitar»**”. [sublinierea ne aparține] (articolul 8), „În prezent, Universitatea «Spiru Haret» (USH) reprezintă pilonul esențial al învățământului superior cu caracter social din țara noastră. Avem la dispoziție, la «Spiru Haret», stimați studenți, un bogat patrimoniu, realizat prin investiții făcute în fiecare an cu precădere din taxele plătite de dumneavoastră.” (articolul 13)

Presa nu omite să enumere, pe lângă reprezentanții instituției, oficialitățile sau fețele bisericesti care participă la deschiderea anului universitar. Într-unul din articole, autorul chiar sesizează politizarea ceremoniei, prin invitarea de către mai multe instituții a unor figuri politice importante:

Deschiderea anului universitar din acest an, la Cluj, va fi politizată la maximum [sublinierea ne aparține]. Tonul a fost dat de Universitatea Babeș-Bolyai, care l-a invitat la deschiderea anului universitar pe fostul președinte al României, Emil Constantinescu, în prezent membru al PNL, transmite corespondentul AMOS News (Informatia.ro). La rândul său, președintele în exercițiu, Traian Băsescu, va participa la deschiderea anului universitar organizată de conducerea Universității Tehnice Cluj-Napoca. La deschiderea anului de la Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară din Cluj va participa ministrul PSD al Agriculturii, Ilie Sârbu (articolul 20).

Acest articol sesizează și imixtiunea politicului în viața academică, ascunsă în spatele prezenței oamenilor politici la astfel de ceremonii, nu ca politicieni, ca reprezentanți ai unui

partid în numele căruia fac prozelitism politic, ci ca buni cunoscători ai domeniului profesional din care provin, de unde și comentariul ziaristului: „Acest pelerinaj al politicianilor la universitățile clujene are loc cu mai puțin de două luni înainte de turul I al alegerilor prezidențiale” (articolul 20), care transmite ideea că scopul nedeclarat al acestor participări este un interes pur politic. Acesta nu este singurul articol care face o trecere în revistă a politicianilor invitați la ceremoniile de deschidere de an universitar, dar este singurul care, prin titlu și reflecția finală, citată anterior, impune un cadru de gândire, conform căruia politicienii folosesc aceste prilejuri pentru a câștiga capital de imagine.

Nici prezența reprezentanților bisericii nu este trecută cu vederea de presă: „Urarea de final a

dascălului – „Iubire, fericire și credință” – a fost un bun pretext pentru mesajul mai percutant ca formulare rostit de **PS Paisie Lugojanul**, care, astfel, a adus pentru prima dată în acest spațiu binecuvântarea arhierescă. Care este rolul bisericii în raport cu școala și faptul că spațiul ecleziastic a fost mereu implicat și chiar „responsabil” de cultivarea limbii române sunt doar câteva dintre temele atinse de tânărul ierarh al Timișoarei.” (articolul 14)

Dacă despre desfășurarea ceremoniei acordării titlului de Doctor Honoris Causa presa nu consemnează mare lucru, în afară de *Laudatio* și de discursul de mulțumire al celui în cauză, este mult mai generoasă în detalii cu privire la ceremonia începutului de an universitar. Articolele selectate reprezintă o sursă importantă de informații cu privire la modul în care se desfășoară această ceremonie, iar unele dintre elementele care o compun au fost menționate și de respondenți, pe altele le-am descoperit citind articolele. Astfel, ceremonia deschiderii anului universitar în centrele din România este alcătuită din următoarele momente: 1. intonarea imnului *Gaudeamus Igitur*; 2. discursurile reprezentanților universității sau ale invitaților, după cum am văzut mai sus; 3. discursul reprezentantului studenților sau al unui student din anii mai mari; 4. acordarea unor burse, premii studenților cu merite deosebite (o formă de încurajare a studenților din anii mai mari de a participa la ceremonia de deschidere de an?) sau a unor diplome de excelență în cercetare cadrelor didactice; 5. program artistic (cântece, dansuri, reprezentații sportive); 6. întâlnirile de la nivelul facultăților.

Cât privește locul unde se desfășoară ceremonia de început de an, și acesta este consemnat de presă, fiind în general vorba despre cea mai bună sală din universitate, suficient de mare cât să-și primească toți oaspeții. Spațiul ceremonial este prima formă de contact a bobocilor cu noua lume, limenul dintre o etapă a vieții lor care s-a încheiat și una care stă să înceapă: „Studenții suceveni care studiază la una dintre facultățile din cadrul Universității «Petre Andrei» din Iași au participat ieri la ceremonia de deschidere a noului an universitar, eveniment care s-a desfășurat în Aula Colegiului Național de Informatică «Spiru Haret» din Suceava.” (articolul 7), „Ceremonia de deschidere a noului an școlar s-a desfășurat în Aula Universității Petru Maior de pe Strada Livezeni.” (articolul 9), „Festivitatea a avut loc în Aula Magna a prestigioasei instituții de învățământ.” (articolul 11), „Prima își va deschide oficial porțile Universitatea «George Bacovia», care va organiza o festivitate vineri, 1 octombrie, de la ora 10.00, în Aula «Moldova». Universitatea «Vasile Alecsandri» Bacău va avea festivitatea de deschidere a anului universitar luni, 4 octombrie, de la ora 10.00, în Aula «Vasile Alecsandri» din corpul D, situat în strada Mărășești, nr. 157.” (articolul 12), „Aula Magna «Ioan Curea» a devenit neîncăpătoare, studenții, părinții, invitații și cadrele didactice având parte de câteva

surprize.” (articolul 14), „Inaugurarea anului universitar 2010-2011 va avea loc în Aula Magna.” (articolul 15), „Ceremonia de deschidere a noului an universitar va avea loc începând cu ora 10:00 în Aula «Mihai Șerban».” (articolul 17), „Festivitatea de deschidere s-a desfășurat în Amfiteatrul «George Enescu», în prezența cadrelor universitare, dar și a studenților.” (articolul 19).

Dacă acordarea titlului de Doctor Honoris Causa este prezentată de presă ca un eveniment fără un real suport simbolic sau cu unul perimat, pentru că este repetat prea des, ceremoniei deschiderii anului universitar nu-i lipsește „bagajul emoțional” pe care ziariștii au grijă să-l surprindă: „Peste 450 de posibili juriști, manageri sau avocați au simțit pentru prima dată fiorul studenției [...]. Tinerii, ușor emoționați, cum era și normal, nu speră decât să-și gasească un loc de muncă stabil la sfârșitul studiilor.” (articolul 9), „O nouă generație de studenți a pășit cu emoție în Aula Magna a Universității, începând cu ora 11, unde au intonat tradiționalul Gaudeamus Igitur.” (articolul 11).

Unele dintre articole tratează în subsidiar o problemă cu care se confruntă învățământul românesc, iar ziariștii se folosesc de prilejul începutului de an pentru a o aduce în prim plan. Astfel, într-unul din articole este pusă sub lupă ceremonia începutului de an de la Universitatea „Spiru Haret”, implicată în scandalul eliberării unor diplome false:

Universitatea Spiru Haret (USH) a inaugurat ieri noul an universitar. La ceremonia de deschidere au fost rostite discursuri anti-minister, însă nu s-a spus nici o vorbă despre soarta diplomelor ilegale pe care le-a eliberat în ultimii ani. [...] Și în acest an USH a înscris mii de studenți, iar la festivitatea de deschidere din București au fost prezenți câteva sute. [...] Rectorul universității și vorbitorii festivității au rostit discursuri anti-ministerul Educației și anti Andronescu, despre investițiile în cadrul universității, dar nu au spus nimic despre diplomele ilegale ori referitor la intrarea în legalitate impusă de minister până la sfârșitul acestui an (articolul 13).

Autorul articolului „Început de an universitar la «Spiru Haret» cu discursuri anti-minister” (articolul 13) subliniază ironic, citând un alt articol apărut în ziarul „Evenimentul Zilei” că discursul ținut de unul dintre reprezentanții USH este „demn de inaugurarea unei fabrici comuniste”, o aluzie, desigur, la limbajul de lemn folosit. Așadar, în acest articol este surprins nu doar începutul de an universitar, ci mai ales contextul în care se situează instituția de învățământ superior, după scandalul care a avut-o ca protagonistă.

Un alt articol surprinde, cu ocazia începutului de an universitar, efectele crizei economice asupra unei universități private, „Eftimie Murgu” din Reșița: „Anul universitar a început la Reșița cu mai puțini boboci, din cauza crizei economice, care i-a ținut acasă pe absolvenții de liceu. Tinerii au ales doar locurile finanțate de stat, astfel că aproape toate locurile cu taxă au rămas neocupate” (articolul 16). Criza reușește, astfel, să eclipseze până și un moment simbolic precum debutul anului universitar.

O parte din articolele care tratează subiectul începutului de an universitar dau mai degrabă impresia unui comunicat de presă, concluzie la care am ajuns și cu privire la articolele despre acordarea titlului de Doctor Honoris Causa, oferind doar detalii despre locul și ora începerii festivităților sau despre invitați. Spre deosebire, însă, de tema anterioară, ritualul deschiderii anului universitar este relatat de presă mult mai în detaliu. Dacă citind articolele

despre acordarea titlului de Doctor Honoris Causa cu greu ne-am putea da seama că relatează un moment ritualic, care în realitatea nemediată respectă un script, în care rolurile sunt (bine) atribuite și jucate, ziariștii sunt mai atenți la arhitectura de ansamblu a ceremoniei de început de an, dar și la elementele de detaliu. Plus-valoarea reflectării în presă a acestei ceremonii este evidentă, dacă luăm în considerare descrierea destul de elaborată în unele articole a acestui ritual (lăsăm la o parte stilul școlăresc, prea puțin profesionist al scrierii articolelor și ne concentrăm numai pe mesaj).

3. Ceremonia de absolvire

Eșantionul care tratează ritualul ceremoniei de absolvire este format din articole publicate pe site-urile: Adevărul de Seară (articolul 21 și 25), City News.ro Bistrița Năsăud (articolul 22 și 23), Turnul Sfatului (articolul 24), Evenimentul Zilei (articolul 26), Ziua de Vest (articolul 27), Magazin Sălăjean (articolul 28), Ziua de Cluj (articolul 29), Arq (articolul 30), Realitatea.net (articolul 31).

Acestea prezintă, cu excepția articolului 26, ceremonii de absolvire din următoarele centre universitare: articolul 21 - Universitatea Tehnică din Cluj Napoca, articolul 22 - Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca, articolul 23 - Universitatea Ecologică din București, centrul Bistrița, articolul 24 - Facultatea de Inginerie „Hermann Oberth” de la Sibiu, articolul 25 - Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia, articolul 26 - nu abordează o ceremonie de absolvire de la o universitate anume, ci aduce în atenția publicului un nou produs, robele reciclabile, articolul 27 - Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară a Banatului din Timișoara, articolul 28 - Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, filiala Zalău, articolul 29 - Universitatea de Medicină și Farmacie din Cluj, articolul 30 - Facultatea de Farmacie din cadrul Universității de Vest „Vasile Goldiș” din Arad, articolul 31 - Universitatea Politehnică București.

Concluzia valabilă pentru corpusul care abordează ceremonia de început de an se păstrează și aici: în primele 150 de răspunsuri raportate de Google nu am găsit decât un articol cu privire la acest moment important într-o instituție de învățământ superior din București, cel despre Universitatea Politehnică, al cărui număr de vizualizări nu este determinat. Ar fi inutil să reluăm aici părerea noastră cu privire la lipsa de interes a presei online față de ce se întâmplă, din punct de vedere ceremonial, în aceste instituții, ar fi, însă, hazardat să spunem că presa nu abordează niciun subiect care vizează centrul universitar București, căci pot fi găsite pe internet nenumărate exemple de articole al căror subiect sunt scandalurile de corupție în care sunt implicate persoane din conducerea universităților, scandaluri de plagiat, incompatibilități de funcții etc.

Articolele prezintă (cu excepția articolelor 26, 27 și 32) ceremonia de absolvire în diferite centre universitare ale țării, cu bogate detalii despre momentele care au punctat-o. Dacă relatările presei cu privire la acordarea titlului de Doctor Honoris Causa par sterile și transmit mai degrabă ideea de obligație, formalism excesiv, iar accentul nu cade mai deloc pe momentele care compun ritualul, articolele despre ceremonia de absolvire abundă în astfel de informații. Presa nu trece cu vederea această latură emoționantă a ceremonialului și, în cele mai multe dintre cazuri, arată că la baza ei se află nu doar realitatea încheierii unei etape a vieții, ci și conștientizarea pragului pe care studenții stau să-l treacă: „Pentru ei începe acum o nouă

etapă a vieții: obținerea licenței și găsirea unui loc pe piața muncii.” (articolul 25), „N-au lipsit fotografiile cu colegii și cadrele universitare pentru a le aminti absolvenților că mai au un pas de trecut pentru a deveni licențiați în specializarea urmată în anii studenției.” (articolul 29), „Absolvenții au intrat într-o altă etapă a vieții lor, trecând de la stadiul de student la cel de farmacist” (articolul 30).

Din articole aflăm că în câteva centre din țară, absolvenții mășăluiesc pe străzile orașului, ca parte a festivității de absolvire, ca o dovadă nu doar a noului statut pe care-l au, ci și ca semn de mândrie față de instituția de învățământ în care au studiat. Sărbătoarea acaparează, astfel, nu doar comunitatea academică, ci și comunitatea orașului, care îi vede și îi legitimează identitar pe absolvenți ca aparținând unei anumite instituții de învățământ și care remarcă, astfel, importanța momentului ceremonial: „A fost primul marș studențesc al absolvenților unei universități clujene din ultima decadă, motiv pentru care trecătorii au rămas mască la trecerea coloanei formate din circa 2.000 de studenți. «N-am văzut așa ceva în Cluj-Napoca niciodată, trebuie să recunosc. E foarte frumos, îmi aduce aminte de perioada în care eram eu studentă, de spiritul acela, de colegialitate. Nu am cuvinte», a spus Georgiana Cozma, în vârstă de 48 de ani.” (articolul 21)

Locuitorii orașului trăiesc sărbătoarea prin contagiune cu tinerii emoționați de noul statut pe care sunt pe cale să-l dobândească. Titlul unuia dintre articole (21), „Studenții au recucerit Clujul” arată amploarea pe care o are ritualul de absolvire în centrul universitar Cluj-Napoca: „Un marș impresionant a lăsat gură-cască, astăzi, clujenii de pe străzile orașului. Două mii de studenți din cadrul a nouă facultăți ai Universității Tehnice din Cluj-Napoca (UTCN) au sărbătorit finalizarea studiilor, la Sala Sporturilor. La amiază a urmat un marș memorabil prin centrul Clujului universitar” (articolul 21). Alt articol (25) arată și el „coborârea” ritualului din școală în stradă: „Ceremonial de absolvire în marș pe străzile orașului. Tinerii au spus «adio» studenției”, cu referite la absolvenții Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia. La fel ca studenții din Cluj, și studenții din Alba Iulia au pus stăpânire pe oraș, care vibrează osmotic împreună cu ei și care este implicat prin participarea la ritual a străjerilor din Garda Cetății Alba Iulia, simbolul orașului: „Un marș impresionant a avut loc sâmbătă, pe străzile orașului Alba Iulia. Șapte sute de studenți din cadrul a patru facultăți ale Universității «1 Decembrie 1918» au sărbătorit finalizarea studiilor, pe platoul din fața Catedralei Încoronării (articolul 25).

Acest desfășurător amintește de procesiunile religioase cathartice, la capătul cărora participanții dobândesc un nou statut. Alegerea traseului este de o importanță simbolică majoră, el îi legitimează pe participanți în spațiul public, de aceea este esențial să cuprindă puncte pe care comunitatea locală le recunoaște și acceptă ca fiind centrale în spațiul urban: „Clujul studențesc și universitar a reînviat complet astăzi. Străzile orașului, începând cu Splaiul Independenței - Aleea Stadion, apoi Parcul Central, continuând pe străzile Emil Isac și Petru Maior, până la Casa de Cultură a Studenților, toate au răsunat de cântecele și scandările proaspeților absolvenți, în frunte cu profesorii, dar și rectorul UTCN, Radu Munteanu” (articolul 21). Această procesiune amintește de cele organizate în Evul Mediu, care urmau după *inceptio* și în care „proaspătul doctor, însoțit de rector, profesori și studenți, toți îmbrăcați în costumele academice, mergeau în procesiune pe străzi, însoțiți de trompete și fluiere”, după cum consemnează R. van Ditzhuyzen (2005, p. 4).

Procesiunii în sine nu îi lipsesc caracteristicile de spectacol, văzut ca joc de J. Huizinga (2007, p. 57):

În spectacol, ceva invizibil și neexprimat ia o formă frumoasă, reală și sacră. Participanții la cult sunt convinși că acțiunea realizează o mântuire sigură și că activează o ordine a lucrurilor superioară celei în care trăiesc ei în mod obișnuit. Totuși, această realizare prin spectacol continuă să aibă, în toate privințele, caracteristicile formale ale unui joc. Spectacolul este jucat, reprezentat în cadrul unui spațiu de joc delimitat în mod efectiv, ca festivitate, adică în veselie și libertate. De dragul lui a fost împrejmuțată o lume proprie, valabilă vremelnic. Dar, odată cu sfârșitul jocului, efectul lui nu a încetat, ci radiază asupra lumii obișnuite din afară și produce siguranță, ordine, bunăstare pentru grupul care a sărbătorit festivitatea, până ce zilele sfinte revin.

Deși J. Huizinga nu numește într-un fel anume perioada marcată de joc, aceasta este de fapt perioada de liminalitate a ritualului. Așadar, perioada de joc este o perioadă de liminalitate, în care se construiește o nouă lume, marcată de alte valori decât cele din lumea obișnuită, care se năruie în clipa în care încetează jocul/ritualul. G. Gebauer și C. Wulf (2004, pp. 114-115) spun despre ritualuri că:

Ele oscilează între joc și serios și o parte a efectelor lor se dezvoltă prin faptul că posedă un element ludic care le permite să reia acțiuni rituale tradiționale fără să se limiteze în punerea lor în scenă la formele și structurile pe care le-au moștenit din trecut. Acest caracter ludic al evenimentelor rituale face posibilă transformarea lor inovatoare, accentuându-le actualitatea, capacitatea de exprimare și de reprezentare.

Asumarea rolurilor de către protagoniștii evenimentului este remarcată și de presă: studenții sunt îmbrăcați în robe negre, din alai fac parte majorete, mascote: „Nu a lipsit nici mascota Universității, întruchipată de un student din anul doi.” (articolul 25), „Majorete, o mascotă, invenții, un marș pe străzile orașului îmbrăcați în robe. [...] Universitatea Tehnică și-a prezentat azi și mascota, o premieră pentru o instituție de învățământ superioară din oraș. Ea e reprezentată de un castor, «inginerul» regnului animal” (articolul 21).

Ziariștii remarcă în articolele pe care le semnează manifestările de bucurie, emoțiile, trăirile sufletești caracteristice ritualului: „Generația absolventă a Universității Tehnice din acest an a organizat un eveniment emoționant și uluitor în același timp. [...] Au fost studenți din cadrul a nouă facultăți ale UTCN care au aplaudat, scandat, cântat, zâmbit și, începând cu ora 12.30, au mărșăluit.” (articolul 21), „Au fost studenți din cadrul a patru facultăți ale Universității care au cântat și zâmbit, în ropotele de apaluze ale dascălilor și asistenței.” (articolul 25), „Emoții, mii de balone, buchete de flori și blitzuri - așa au sărbătorit terminarea facultății cei peste 3000 de absolvenți ai Politehnicii București. Îmbrăcați în togi, tinerii au jurat că își vor face meseria așa cum au învățat-o” (articolul 31).

Marșurile organizate pe străzile orașelor Cluj-Napoca sau Alba Iulia nu au fost singurele ceremonii de absolvire ieșite din comun, care nu se înscriu în tipicul cu care ne-am obișnuit și pe care presa le surprinde. Astfel, ea consemnează un alt tip de cucerire a spațiului public, prin desfășurarea ritualului pe stadionul de fotbal. Titlul articolului 29 spune multe despre amploarea evenimentului: „Ceremonie de absolvire pe stadion de Champions League”,

pentru absolvenții Universității de Medicină și Farmacie Cluj Napoca. Aceștia au sărbătorit încheierea unei etape importante din viața lor, „în mod inedit, pe stadionul clubului de fotbal CFR 1907, «Dr. Constantin Rădulescu». [...] Pe parcursul ceremoniei, absolvenții, așezați în tribuna nouă, au interpretat diverse melodii, precum imnul echipei de fotbal CFR Cluj, dar și «Țărăncuță, Țărăncuță» sau «Pușca și cureaua lată», [...] toate cântecele fiind adaptate cu versuri despre viața de student medicinist (articolul 29)”. Stadionul, ca spațiu care de multe ori este folosit pentru a găzdui evenimente cu un alt specific decât cel sportiv, pentru care a fost creat în primă instanță, devine martorul manifestărilor de bucurie ale absolvenților și plasează ceremonia și instituția organizatoare la un alt nivel de vizibilitate decât l-ar fi avut în spațiul închis al universității.

Un alt articol prezintă și el o ceremonie de absolvire mai puțin comună, cea de la Facultatea de Inginerie „Hermann Oberth” de la Sibiu, care a ținut să marcheze 35 de ani de la înființare, printr-o dublă ceremonie: reîntâlnirea de 30 de ani a primei generații de absolvenți, desfășurată, practic, în același timp cu ceremonia de absolvire a promoției 2011, ceea ce îl determină pe autorul articolului să o catalogheze, încă din titlu, drept „Cea mai faină festivitate de absolvire”. Acest pod peste timp a oferit nu doar unicitate momentului, ci și o doză suplimentară de emoții, mai ales că o parte dintre absolvenții de atunci au venit și pentru a fi alături de copiii lor, la ceremonia de absolvire, dar și datorită participării unora dintre cadrele didactice care au contribuit la înființarea Facultății - printre aceștia, decanul de atunci, care s-a bucurat alături de foștii și de actualii colegi, dar și de proaspeții absolvenți:

Emoțiile firești legate de absolvirea celor patru ani de studii superioare au fost dublate de faptul că la eveniment au fost invitați atât cei care au reprezentat prima generație de subingineri ai Facultății, cât și cadrele didactice care au pus umărul la înființarea acestei instituții de învățământ superior. [...] Ceea ce a urmat a fost un moment cu adevărat antologic – cei doi profesori universitari au ridicat audiența în picioare cântând Imnul studentului sibian. «Ai restanță, n-ai vacanță/ Asta n-are importanță, că ești sibian», au cântat refrenul alături de ei sutele de studenți. (articolul 24)

Așa cum ne-am obișnuit deja, presa trece în revistă personalitățile importante care participă la ceremonie, alături de absolvenți, părinți și cadre didactice. La una dintre ceremonii este consemnată chiar și participarea unui reprezentant al Bisericii, prezență obișnuită mai ales la ceremonia de început de an, după cum am văzut: „Momentul festiv a fost deschis prin tradiționalul *Gaudeamus igitur*, urmat de un moment religios susținut de reprezentanții Episcopiei Sălaj” (articolul 28). În majoritatea articolelor, presa oferă frânturi sau citează chiar *in extenso* diferitele discursuri ale protagoniștilor, fie ei profesori, studenți sau invitați.

Așadar, tabloul sinoptic al momentelor care alcătuiesc ceremonia de absolvire, așa cum sunt ele surprinse de presă, cuprinde: intonarea imnului *Gaudeamus Igitur* și/sau al facultății, strigarea catalogului pentru ultima dată, discursurile oficiale, înmânarea diplomei simbolice de absolvire, fie de un cadru didactic, fie de un invitat, depunerea jurământului lui Hipocrate (pentru absolvenții de medicină), al farmacistului sau al inginerului, predarea cheii universității generațiilor mai mici („După mai bine de trei ore, festivitatea s-a încheiat cu depunerea jurământului hipocratic, rostit în cor de sutele de absolvenți, după care cheia Universității a fost

predată generațiilor următoare.”, articolul 29), marșuri, urmate de Balul de Absolvire: „După orele amiezii, absolvenții vor petrece la Restaurantul Diana, în cinstea acestora fiind organizat un cocktail.” (articolul 23), „Iar pentru a marca o zi cu totul specială din viața lor, proaspeții absolvenți ai Universității de Vest «Vasile Goldiș» Arad - Filiala Zalău au petrecut în aceeași seară la banchetul organizat în cinstea încheierii cursurilor universitare.” (articolul 28).

Spre deosebire de celelalte ritualuri analizate, presa „amplifică [...] participarea (fizică sau afectivă) a publicului, prestigiul oficanților sau al altor actori, structura scenariului ceremonial, semnificația publică a evenimentului” (M. Coman, 2003, p. 29). Cât privește ultimul element, semnificația publică a evenimentului, dovadă este articolul 31, al cărui autor folosește prilejul ceremoniei de absolvire pentru a readuce în atenție problema locurilor de muncă și a integrării proaspeților absolvenți pe piața muncii: „Tinerii au participat sâmbătă la festivitatea de absolvire a Universității Politehnica București. Cei mai mulți dintre ei riscă însă să îngroașe rândurile șomerilor. [...] Pentru majoritatea însă, abia acum vine greul: trebuie să își găsească un loc de muncă. Potrivit Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă, la ora actuală sunt înregistrate ca fiind libere aproximativ 11.000 de locuri de muncă, dintre care doar 122 sunt pentru ingineri”.

Așadar, peisajul înfățișat contrastează puternic cu bucuria și optimismul festivității de absolvire, pe care o plasează într-un con de umbră în raport cu preocupările viitoare ale absolvenților, de găsire a unui loc de muncă.

Articolul 31 nu este singurul care, pe fondul ceremoniei, tratează, de fapt, un alt subiect, acela al locurilor de muncă. Tot despre posibilitățile de angajare este vorba și în articolul 30, dedicat, aparent, festivității de premiere a șefilor de promoție. Subiectul este adus în atenția publicului prin spicuirile din discursurile oficanților, referitoare tocmai la viitorul profesional al celor mai buni:

Sperăm să rămâneți în comunitatea științifică a României și să vă întoarceți cu diplome străine, ajutându-ne să le îmbogățim pe ale noastre. Dumneavoastră sunteți «achievers», cei care fac lucrurile să se întâmple, le-a spus rectorul Ion Pânzaru absolvenților șefi de promoție. Decanul Facultății de Chimie, a UB, Dumitru Oancea, a spus că majoritatea șefilor de promoție rămân în țară pentru a-și pune la punct studiile masterale și abia apoi se gândesc la universitățile din străinătate. «Abia după ce termină masteratul se gândesc să plece din țară, chiar dacă tentațiile sunt foarte mari atât din punct de vedere financiar, cât și științific». (articolul 30)

Articolul nu spune niciun cuvânt despre desfășurarea ceremoniei în sine, care trece pe plan secund în fața fenomenului social al „scurgerii creierelor”. Din nou, așa cum am văzut și în alte articole, perspectiva presei asupra ceremoniei se împarte între câteva date statistice și discursurile diferiților oficanți sau invitați: „Dintre cei 90 de șefi de promoție ai anului 2007, cei mai mulți au ales să-și continue studiile prin master. Cei mai buni 170 de absolvenți ai Universității din București (UB) au fost premiați, ieri, de rectorat cu câte 500 de lei. [...] 25% dintre absolvenții Universității din București aleg drumul străinătății.” (articolul 30)

Pentru a concluziona, putem afirma că:

Atunci când mediatizează evenimente care implică unele scheme de comportament ritual, mass media aduc următoarele modificări:

1. *Impun un nou decupaj și o nouă configurație asupra unităților componente ale ceremoniei mediatizate, care pun în valoare oficialității și actorii, deveniți acum vedete [...].*
2. *Aduc o schimbare a accentelor: ele mută centrul de interes al manifestării rituale de la nivelul emoțiilor (actorilor și receptorilor), lăsând astfel într-un con de umbră structura rituală normativă.*
3. *Difuzează un limbaj celebrator și o stare de spirit festivă, care sunt asumate ca mod sărbătoresc de existență de către receptorii mesajelor (M. Coman, 2003, pp. 29-30).*

Așa cum am constatat pe parcursul analizei, actorii sunt mereu în prim-plan, gesturile și cuvintele lor sunt rediate și interpretate de presă, căreia nu-i scapă niciun detaliu legat mai ales de desfășurător (ore, loc, număr de participanți) și în unele cazuri și de structura rituală, pe care o descrie în termeni elogioși. Există și articole, după cum am mai arătat, care seamănă mai degrabă cu niște rapoarte științifice sau comunicate de presă, din care nu reiese mai deloc că ar fi vorba despre un moment ceremonial. Cât privește interesul cititorilor pentru acest subiect, el are media cea mai mare de vizualizări dintre cele trei ritualuri abordate până acum.

4. Aniversarea unui număr de ani de la înființarea facultății/universității

Acest tip de ritual nu este pentru prima dată discutat aici. Așa cum am văzut în articolele anterioare, acordarea titlului de Doctor Honoris Causa, debutul anului academic sau sfârșitul lui s-au desfășurat pe fondul sărbătoririi unui număr de ani de la înființarea facultății/universității respective, unele articole punând accentul pe cadrul mai larg în care se înscriau diferitele ritualuri, altele nu. Astfel, articolul 5 consemnează că: „Acordarea acestei distincții [titlul de Doctor Honoris Causa lui Andrei Pleșu] face parte din seria evenimentelor organizate de Universitatea de Arte «George Enescu» **cu ocazia împlinirii a 150 de ani de învățământ artistic modern la Iași.**”, articolul 6 anunță încă din titlu: „Record la **jubileul Universității «Ovidius»**. Cinci ceremonii Doctor Honoris Causa, într-o singură zi”, articolul 11 arată că „Prestigioasa instituție de învățământ [Universitatea Europeană Drăgan din Lugoj] **a sărbătorit 18 ani de existență** și a primit cu căldură o nouă generație de boboci.”, articolul 19 amintește că: „**Anul acesta se împlinesc 150 de ani de învățământ universitar și artistic modern la Iași.** Cu acest prilej au fost organizate, încă de la începutul anului, o serie de manifestări, care vor continua și în următoarea perioadă.”, articolul 24 anunță că: „35 de ani au trecut de la înființarea Facultății de Inginerie de la Sibiu”.

Dacă articolele enumerate mai sus prezintă doar tangențial manifestările dedicate aniversării unui număr de ani de la înființarea respectivei facultăți/universități, cele selectate de noi în eșantion tratează subiectul *in extenso*.

Astfel, articolul 32 este publicat pe site-ul ziare.com și prezintă manifestările prilejuate de împlinirea a 150 de ani de la înființarea Facultății de Drept din București, articolul 33 este publicat în Ziarul de Cluj și vorbește despre sărbătorirea a 90 de ani de la întemeierea primei universități românești la Cluj și, în final, articolul 34, publicat în NewsIasi.ro, prezintă ceremoniile ocazionate de împlinirea a 150 de ani de la înființarea Universității „A. I. Cuza” din Iași. Nu am inclus în eșantion mai multe articole tocmai pentru că, împreună cu cele are

au fost selectate în eșantioanele anterioare și enumerate mai sus, saturează empiric corpul de texte care tratează acest ritual.

Structura articolelor este oarecum asemănătoare: toate trec în revistă persoanele importante care iau parte la eveniment: Președintele României, cel al Senatului, primari, miniștri, specialiști din domeniile respective, oameni de afaceri, deputați și senatori. Presa consemnează și figurile absente de la ceremonie, care nu au trimis niciun mesaj de felicitare, așa cum se procedează de obicei în astfel de momente:

La împlinirea a nouă decenii de la înființarea primei universități românești din capitala Ardealului, autoritățile centrale și locale au boicotat evenimentul. Deși au fost invitate, nu au transmis nici măcar mesaje, neacordând respectul cuvenit celei mai importante instituții de învățământ din Transilvania. [...] Deși prezența sa la eveniment a fost anunțată, președintele Ion Iliescu nu a mai ajuns la Cluj, însă a transmis un mesaj prin intermediul consilierului său personal, Victor Opaschi. [...] De la aniversarea școlii românești au lipsit președintele Traian Băsescu, premierul Emil Boc, ministrul Educației, Daniel Funeriu, cu toate că au fost invitați, precum și reprezentanții autorităților locale, primarul Sorin Apostu, prefectul Florin Stamatian. (articolul 33)

Articolele cuprind și referiri istorice, pentru a poziționa manifestările în raport cu perioada în care instituția respectivă a fost creată și pentru a le oferi cititorilor un reper în timp:

În 1919, Universitatea românească își deschidea porțile studenților, iar un an mai târziu Regele Ferdinand ținea discursul inaugural în Aula Magna. [...] Acum 90 de ani, la inaugurarea universității românești din Cluj au participat Regele Ferdinand I întregitorul, Regina Maria, premierul de atunci, precum și întregul cabinet și tot corpul diplomatic, care au sosit la Cluj cu trenul în 1-2 februarie 1920. «Datoria vieții» noastre» a fost prelegerea inaugurală susținută de Vasile Pârvan. (articolul 33)

Cu excepția articolului 32, celelalte două spicuesc din discursurile reprezentanților Universității, ai invitaților sau din mesajele transmise de cei absenți, care sunt formulate în termeni elogioși la adresa instituției sărbătorite sau dezaprobatori față de situația actuală în care se găsește învățământul românesc. Autorii articolelor se referă mai ales la ceremonia aniversară, dar menționează că mai multe evenimente sunt dedicate aniversării, după cum am văzut și în celelalte articole analizate în cadrul celor 3 ritualuri de mai sus: „Pentru a marca cei 150 de ani de existență, Facultatea de Drept a Universității din București organizează o ceremonie aniversară și un simpozion cu tema «Provocări și perspective ale învățământului juridic».” (articolul 32), „În Aula Magna a Universității Al. I. Cuza a avut loc o ceremonie festivă sub titlul Dies Anniversarius, la care au participat 450 de invitați din țară și din străinătate. [...] Președintele Consiliului Județean, Constantin Simirad, a oferit o diplomă și o medalie rectorului Vasile Isan. (articolul 34)

Dacă articolul 32 este, în esență, un comunicat de presă cu câteva informații adăugate, mai puțin specifice unui astfel de gen jurnalistic, celelalte două articole prezintă pe larg ceremonia aniversară, dar, la fel ca în cazul articolelor despre acordarea titlului de Doctor Honoris Causa, pun accentul foarte puțin pe latura ceremonială, pe simboluri și foarte mult pe

declarațiile sau discursurile participanților, unii dintre ei foști președinți (de altfel, titlul articolului 34 este elocvent: „Ceremonie cu ștaif prezidențial la «Universitatea Cuza». 150 de ani de istorie”), membri ai Casei Regale sau pe comentarea absenței unor figuri importante. Aflăm mai multe despre ce au însemnat aniversările pentru instituțiile respective din alte articole, analizate în cadrul altor ritualuri, decât din cele incluse la această temă, care prezintă, este adevărat, momentul cel mai important din seria de evenimente dedicate aniversării.

5. Primirea studenților Erasmus

Dacă din analiza interviurilor a reieșit că astfel de ceremonii nu sunt foarte comune în mediul academic românesc, o posibilă explicație fiind și numărul relativ redus de studenți Erasmus înscriși în universitățile din România (E. Maftai-Golopenția, 2012), ne-a interesat dacă, totuși, ritualul este cunoscut de presă și dacă da, felul în care-l prezintă. Căutările nu au returnat decât un singur rezultat, un articol (35) publicat în ziarul Unirea, cu titlul „Festivitate de primire a studenților străini la Universitatea «1 Decembrie 1918»”. Deși titlul promite să relateze ce presupune o astfel de ceremonie, senzația pe care o avem citind articolul este, din nou, aceea a unui comunicat de presă. Astfel, se anunță ora, locul și data când se va desfășura ceremonia, numele, instituția de proveniență a studenților Erasmus, precum și țara și, la final, un bilanț cu privire la numărul de studenți Erasmus ai Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia. Beneficiul includerii acestui articol în eșantion este acela că el dă măcar seamă de existența ritualului în mediul universitar românesc.

6. Zilele Porților Deschise

Mai multe articole cu referire la o manifestare cunoscută în lumea universitară ca o formă a universităților de a-și atrage studenți, Zilele Porților Deschise (ZPD), au fost incluse în eșantionul de analiză, care cuprinde: articolul 36 – publicat în Ziua de Constanța, cu referire la ZPD la Universitatea Ovidius din Constanța, articolul 37 – publicat în Ziarul Ring, despre ZPD la Facultatea de Litere, Universitatea din București, articolul 38 – publicat în Ora de Sibiu, despre ZPD la Facultatea de Inginerie a Universității „Lucian Blaga”, articolul 39 – publicat în Timiș Online, cu referire la ZPD la Universitatea de Vest din Timișoara.

Acestea surprind multitudinea de manifestări numite, generic, Zilele Porților Deschise, care, la rândul lor, pot fi parte integrantă dintr-un eveniment mai mare. Astfel, presa relatează că ZPD la Universitatea Ovidius din Constanța, de exemplu, se înscriu într-un eveniment mai amplu: „Cu prilejul Zilei Universității, pe 20 martie, aniversare ocazionată de nașterea poetului latin Publius Ovidius Naso - patron spiritual al instituției tomitane” (articolul 36), la fel și la Facultatea de Inginerie din Sibiu: „Cea mai veche facultate din cadrul Universității „Lucian Blaga” din Sibiu împlinește anul acesta 35 de ani de la înființare. Cu ocazia acestei aniversări, Facultatea de Inginerie din Sibiu pregătește o serie întreagă de evenimente [...]” (articolul 38).

Celelalte două articole trec în revistă seria de activități care se desfășoară cu ocazia Zilelor

Porților Deschise, la Facultatea de Litere a Universității din București (articolul 37) și la Universitatea de Vest din Timișoara (articolul 39). La Universitatea din București, presa consemnează că: „În fiecare zi, de la ora 18.00, are loc un tip diferit de eveniment” (articolul

37). Cât despre evenimentele organizate în cadrul Universității de Vest din Timișoara, presa semnalează că:

Facultatea de Fizică de la Universitatea de Vest încearcă să-i atragă pe tineri în lumea experimentelor cu principii mecanice, cristale, nano-microsisteme inteligente, reflexii și reflexii, electricitate și magnetism ș.a.m.d. [...] Studenții care promovează imaginea fiecărei facultăți sunt îmbrăcați în diverse costume pentru a face reclamă instituției pe care o reprezintă. Nu lipsesc prezentările video și nici câte o bomboană pentru elevii care cer informații la standuri. Timp de două zile, în 6-7 aprilie 2011, profesorii și studenții Facultății de Economie le vor explica elevilor ce înseamnă să fii student la această facultate [...] Acțiunea, organizată sub sloganul „18+, Interzis minorilor care nu doresc o carieră de succes”, își propune să răspundă la întrebările celor care își doresc să devină economiști. (articolul 39)

Indiferent că ZPD reprezintă un eveniment în sine sau că se înscriu într-o manifestare și mai amplă, scopul declarat este acela de a le prezenta posibilitățile viitorilor studenți oferta educațională, baza materială, precum și viitoarele oportunități de carieră. Aceasta se întâmplă, așa cum am văzut din relatările presei, prin organizarea de vizite ale universităților, căminelor, bazei sportive, prin amplasarea de standuri cu materiale informative despre instituția de învățământ. Articolele sunt scrise, pe alocuri, în stilul unor rapoarte științifice, mai ales atunci când prezintă situația locurilor sau a candidaților din anii trecuți și în stilul unor comunicate de presă atunci când se referă la programul manifestărilor, dar aceste caracteristici nu mai constituie o noutate. Numai că, de data aceasta, impresia pe care ne-o lasă articolele despre Zilele Porților Deschise este mai degrabă a unei manifestări academice care nu are nimic de-a face cu structura ritualului și care, în afară de repetitivitate, nu împarte nimic cu ritualul. Încărcătura ritualică vine abia din manifestările conexe Zilelor Porților Deschise, precum:

Seria evenimentelor din cadrul Zilelor Facultății de Inginerie din Sibiu va fi deschisă de o adunare festivă, la care sunt așteptați să participe toți decanii care au condus destinele instituției de învățământ superior din 1976 și până în prezent. [...] Merită remarcat și emoționantul moment pregătit pentru 3 iunie, când de la ora 12.00 va avea loc cursul festiv din cadrul Festivității de absolvire a studenților din anul IV. La acest eveniment sunt așteptați și ingineri și subingineri din cadrul primei generații de absolvenți ai Facultății. (articolul 38)

Dacă am întâlnit și articole care prezentau succint un ritual, al cărui aparat simbolic s-ar fi pretat la mult mai mult, de data aceasta, articolele selectate prezintă pe larg evenimentele care se înscriu în agenda manifestării, presa având rolul de canal de promovare a ofertei educaționale a instituțiilor de învățământ superior.

Concluzii

Acest eșantion de 39 de articole nu constituie decât o „secțiune transversală” din multitudinea de articole care, de-a lungul celor 22 de ani de post-comunism, au relatat diferitele ritualuri universitare. Așa cum am putut constata, presa (și ne referim aici la cea online, pe care ne-am sprijinit analiza) relatează ritualurile într-un stil axat pe „*neutral and balanced accounts*”, care nu o dată amestecă stilul propriu comunicatelor de presă cu cel al

rapoartelor științifice. Dintre toate ritualurile analizate prin ochii presei, numai ceremonia de absolvire păstrează o parte din „arsenalul” simbolic al ritualului, transmite emoția și depistează cu adevărat pragul pe care-l trec ritualic absolvenții. În celelalte articole, evenimentele pe care le relatează presa seamănă mai curând cu niște acțiuni repetitive, importante mai ales datorită invitațiilor de seamă și nu simbolisticii lor (trecerea unui prag, recunoașterea unor merite etc.). Dacă mai sus afirmam că presa devine parte integrantă a ritualului, dându-i mai multă forță și amploare, nuanțăm acum acest punct de vedere, spunând că, cel mai probabil, este vorba despre alte tipuri de ritualuri decât cele academice în care presa joacă rolurile amintite și, cel mai probabil, este vorba despre televiziuni sau publicații cu acoperire națională, nu despre publicații sau site-uri de știri locale. Aceasta deoarece impresia pe care ne-au lăsat-o lectura și analiza ulterioară a articolelor este că, dimpotrivă, presa pune într-un con de umbră toată încărcătura simbolică a unor evenimente care în realitate sunt ritualice, le face banale, le ia din strălucirea pe care o au în realitate (cu excepția, așa cum am mai spus, ceremoniei de absolvire). Nu este deloc de mirare că aceste articole au, în raport cu subiecte de o importanță mult mai redusă, care nu privesc o colectivitate întreagă și care tratează fapte banale de viață, un număr atât de mic de vizualizări, la cât de stereotipe par. Nu mai amintim aici nenumăratele greșeli de gramatică, ortografie, exprimare etc. Să fie, oare, justificate de părerea că „în online totul este posibil”?

Ritualurile academice, așa cum sunt ele văzute de presă, nu au încărcătura simbolică și pentru că aceasta nu pune accentul pe elementele care, în realitatea nemediată, ar trebui să le diferențieze de alte evenimente repetitive. Cu alte cuvinte, din articolele de presă lipsesc, de fapt, relatările despre momentele cele mai semnificative din punct de vedere ritualic, așadar nu ne putem nici măcar da seama dacă acele momente sunt sau nu în deficit de capital simbolic.

După „sondarea” spațiului virtual, în căutare de articole care să poată fi incluse în eșantionul de analiză, am ajuns la concluzia că presa este prezentă la diferitele manifestări academice, de orice natură ar fi ele, de vreme ce scrie despre ele, dar că transmite, așa cum am zis și mai sus, niște cadre care degradează ritualurile academice, care ar putea da impresia că ele nu înseamnă decât o ocazie de întâlnire a oficialităților locale cu cele centrale, de înșiruire a unor discursuri lungi, într-o limbă de lemn și nimic mai mult. De altfel, tema imixtiunii politicului în viața academică, prin ritual, este vedeta de necontestat a majorității articolelor. Aproape că nu există articol care să nu facă o listă a oamenilor politici care participă la sărbătorile vieții academice, ca și cum ele ar putea fi scoase din anonim prin capitalul de imagine al participanților.

Dacă presa pune într-un con de umbră partea simbolică a ritualului, evidențiază clar etapele de desfășurare care-l marchează. De asemenea, multe din articole reprezintă o ocazie foarte bună pentru tratarea, pe fondul ceremoniei, a unor alte subiecte, cel mai adesea sociale, tangențiale cu manifestarea în sine. În acest sens, titlul articolului poate uneori să inducă în eroare, el anunță un subiect, dar articolul prezintă, de fapt, un subiect total diferit.

În final, reluăm o constatare pe care am mai făcut-o de-a lungul analizei, aceea că centrul universitar București este mult mai puțin în lumina reflectoarelor presei online decât centrele din Ardeal sau Transilvania, de exemplu. Este adevărat și că în centru se petrec mult mai multe evenimente, mai ales politice, demne (sau nu!) să devină o știre decât în provincie, de

unde și interesul presei locale pentru manifestări care marchează ritmul vieții de provincie, printre care și cele din mediul academic, unde universitatea reprezintă un fel de *axis mundi*.

Mulțumiri

Această lucrare a beneficiat de suport financiar prin proiectul „Tineri cercetători de succes – dezvoltare profesională în context interdisciplinar și internațional”: POSDRU/159/1.5/S/132400, proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013”.

Bibliografie

A. Cărți, articole, studii de specialitate

Coman, M. (2003). *Mass media, mit și ritual, O perspectivă antropologică*. Iași, Editura Polirom.

Gebauer, G., Wulf, C. (2004). *Jeux, rituels, gestes: les fondements mimétiques de l'action sociale*. Paris, Anthropos.

Huizinga, J. (2007). *Homo Ludens. Încercare de determinare a elementului ludic al culturii*. București, Editura Humanitas.

Maftai-Golopenția, E. (2012). *Comunicarea rituală în mediul academic*. București, Editura Ars Docendi.

Van Ditzhuyzen, R. (2005). *The 'creatio doctoris'. Diversity or convergence of ceremonial forms?* Disponibil online la <http://www.knowpol.uib.no/portal/files/uplink/1309.pdf>.

Wang, X. (2006), *Exploring Sample Sizes for Content Analysis of Online News Sites*. Disponibil online la <http://www.usfsp.edu/journalism/showcase/documents/wangSampleSizesPaper.pdf>.

B. Articole corpus

Alphonso, O. Universitatea „Petre Andrei” și-a deschis ieri porțile pentru studenții suceveni, 12 10 2010. URL: <http://www.monitorulsv.ro/Local/2009-10-12/Universitatea-Petre-Andrei-si-a-deschis-ieri-portile-pentru-studentii-suceveni>. (articolul 7)

Andrei, C. Zilele porților deschise la Facultatea de Inginerie a Universității „Lucian Blaga”, 26 05 2011. URL: <http://www.oradesibiu.ro/2011/05/26/zilele-portilor-deschise-la-facultatea-de-inginerie-a-universitatii-%E2%80%9Elucian-bлага%E2%80%9D/>. (articolul 38)

Anghel, S. Record la jubileul Universității „Ovidius”. Cinci ceremonii Doctor Honoris Causa, într-o singură zi, 19 03 2011. URL: <http://www.cugetliber.ro/1300485600/articol/78785/cinci-ceremonii-doctor-honoris-causa-intro-singura-zi/>. (articolul 6)

Baciu, N. Ceremonie de acordare a titlului de Doctor Honoris Causa la Facultatea de Științe Economice, 18 04 2011. URL: <http://www.ziuconstantina.ro/rubrici/invatamant/ceremonie-de-acordare-a-titlului-de-doctor-honoris-causa-la-facultatea-de-stiinte-economice-28394.html>. (articolul 3)

Baraboi, C. La deschiderea anului universitar UAGE a oferit premii de excelență studenților merituoși, 2 10 2010. URL: <http://www.evenimentul.ro/articol/uage-a-oferit-premii-de-excelenta-studentilor-merituosi.html>. (articolul 19)

- Buburuz, B. Daniel Funeriu: Eliminati nepotismul universitar!, 4 10 2010. URL: <http://www.citynews.ro/cluj/pentru-studenti-14/daniel-funeriu-eliminati-nepotismul-universitar-95190>. (articolul 8)
- Chermăneanu, Ș. Zilele Porților Deschise, la Universitatea Ovidius, 16 03 2009. URL: <http://www.ziuaconstanta.ro/rubrici/social/zilele-portilor-deschise-la-universitatea-ovidius.html>.(articolul 36)
- Cofari, L. Emoții la ceremonia de deschidere a noului an universitar, 1 10 2010. URL: <http://www.tvmures.ro/stiri-locale/invatamant/detalii-stire-invatamant/article/video-emoții-la-ceremonia-de-deschidere-a-noului-an-universitar/typo3temp.html>. (articolul 9)
- Criș, A. Ceremonie spectaculoasă la Universitate, 20 05 2010. URL: <http://www.ebihoreanul.ro/stiri/ultima-or-31-5/ceremonie-spectaculoasa-la-universitate-87589.html>. (articolul 2)
- Dan, O. Ceremonia de absolvire la nivel verde: robe biodegradabile, 4 05 2010. URL: <http://www.evz.ro/detalii/stiri/ceremonia-de-absolvire-la-nivel-verde-robe-biodegradabile-893948.html>. (articolul 26)
- Deleanu, T. Cea mai faină festivitate de absolvire, 5 06 2011. URL: <http://www.turnulfatului.ro/7904/cea-mai-faina-festivitate-de-absolvire.html>. (articolul 24)
- Firișeanu, D. Câțeva sute de studenți au participat la festivitatea de deschidere a anului universitar, 4 10 2010. URL: http://www.adevarul.ro/locale/resita/Cateva-participat-festivitatea-universitar-Resita_0_347365489.html. (articolul 16)
- Hantea, O. Andrei Marga, Doctor Honoris Causa la Târgu-Jiu, 20 06 2011. URL: <http://www.gorjexclusiv.ro/cotidian/andrei-marga-doctor-honoris-causa-la-targu-jiuvideo.html>. (articolul 4)
- Hojda, M. M. Experimente științifice de Ziua Portilor Deschise la Universitatea de Vest, 6 04 2011. URL: <http://www.tion.ro/experimente-stiintifice-de-ziua-portilor-deschise-la-universitatea-de-vest/899235>. (articolul 39)
- Huiban, L. Deschiderea anului universitar în Bacău, 30 09 2010. URL: <http://www.ziaruldebacau.ro/ziarul/2010/09/30/deschiderea-anului-universitar-in-bacau.html>. (articolul 12)
- Ilie, C. „Ziua Portilor Deschise” la Litere, 27 04 2010. URL: <http://www.ziarulring.com/stiri/15017/ziua-portilor-deschise-la-litere>. (articolul 37)
- Iustin, S. Daniel Funeriu alături de primarul Sorin Apostu la deschiderea anului academic USAMV, 2 10 2010. URL: <http://www.napocanews.ro/2010/10/daniel-funeriu-alaturi-de-primarul-sorin-apostu-la-deschiderea-anului-academic-usamv.html>. (articolul 17)
- Kovacs, L. Răduleasca de Oradea, 28 03 2011. URL: <http://www.ebihoreanul.ro/stiri/ultima-or-31-20-11/raduleasca-de-oradea--93651.html>, consultat în aprilie 2011.
- Kovacs, L. Sexy-africana, 2 05 2011. URL: <http://www.ebihoreanul.ro/stiri/ultima-or-31-20-11/sexy-africana-foto--94329.html>, consultat în mai 2011.
- Laczko, E. Festivitate de deschidere a noului an academic la Universitatea de Vest Vasile Goldiș, 2 10 2010. URL: <http://www.informatia-zilei.ro/sm/educatie/festivitate-de-deschidere-a-noului-an-academic-la-universitatea-de-vest-vasile-goldis/>. (articolul 18)

- Mădărășan, F. Deschiderea anului universitar de la Cluj, politizată la maximum, 29 09 2009. URL: <http://www.napocanews.ro/2009/09/deschiderea-anului-universitar-de-la-cluj-politizata-la-maximum.html>. (articolul 20)
- Mărăscu, O. Festivitate de absolvire stropită cu apă de ploaie, la Agro, 18 05 2010. URL: <http://www.ziuadevest.ro/actualitate/9750-festivitate-de-absolvire-stropit-cu-ap-de-ploaie-la-agro.html>. (articolul 27)
- Neag, N. Alba Iulia: Ceremonial de absolvire în marș pe străzile orașului. Tinerii au spus „adio“ studenției, 28 05 2011. URL: http://www.adevarul.ro/locale/alba_iulia/Alba-IuliaCeremonial-absolvire-Tinerii-studentiei_0_488951271.html. (articolul 25)
- Neag, R. Studenții au recucerit Clujul, 27 05 2011. URL: http://www.adevarul.ro/locale/cluj-napoca/Studentii_au_recucerit_Clujul. (articolul 21)
- Pîrvu, C. Clujul, invadat de studenți, 26 09 2010. URL: <http://www.ziuadecj.ro/eveniment/clujul-invadat-de-studenti--51517.html>. (articolul 10)
- Popescu, C. Ambasadorul Republicii Azerbaidjan a primit titlul de Doctor Honoris Causa, 29 07 2010. URL: <http://www.ziuconstantina.ro/rubrici/invatamant/ambasadorul-republicii-azerbaidjan-a-primit-titulul-de-doctor-honoris-causa-galerie-foto-23247.html>. (articolul 1)
- Silași, C. Ceremonia de absolvire la Babes-Bolyai, 20 05 2010. URL: <http://www.citynews.ro/bistrita-nasaud/pentru-studenti-14/foto-video-ceremonia-de-absolvire-la-babes-bolyai-82356/>. (articolul 22)
- Silași, C. Festivitate de absolvire la Universitatea Ecologică, 12 06 2010. URL: <http://www.citynews.ro/bistrita-nasaud/pentru-studenti-14/foto-festivitate-de-absolvire-la-universitatea-ecologica-84626>. (articolul 23)
- Șoicu, I. Deschidere festivă la Universitatea Europeană Drăgan din Lugoj, 1 10 2010. URL: <http://www.renasterea.ro/stiri-banat/actualitate/deschidere-festiva-la-universitatea-europeana-dragan-din-lugoj.html>. (articolul 11)
- Toma, G. Iași: Andrei Pleșu a primit titlul de Doctor Honoris Causa la Universitatea de Arte, 27 10 2010. URL: http://www.adevarul.ro/locale/iasi/Iasi-Andrei_Plesu_a_primit_titulul_de_Doctor_Honoris_Causa_la_Universitatea_de_Arte_0_361164349.html. (articolul 5)
- Ursa, L. Timișoara academică s-a îmbogățit cu alți 30.000 de tineri, 5 10 2010. URL: <http://www.renasterea.ro/stiri-timisoara/actualitate/timisoara-academica-s-a-imbogatit-cu-alti-30000-de-tineri.html>. (articolul 14)
- XXX. Șefii de promoție, premiați cu câte 500 de lei, 3 10 2008. URL: <http://www.gandul.info/scoala/sefii-de-promotie-premiati-cu-cate-500-de-lei-3260295>. (articolul 30)
- XXX. Peste 3000 de tineri au absolvit Universitatea Politehnică București, 21 06 2009. URL: http://www.realitatea.net/peste-3000-de-tineri-au-absolvit-universitatea-politehnica-bucuresti_544277.html. (articolul 31)
- XXX. Ceremonie de absolvire pe stadion de Champions League, 5 07 2009. URL: <http://www.ziuadecj.ro/eveniment/ceremonie-de-absolvire-pe-stadion-de-champions-league--20743.html>. (articolul 29)
- XXX. Facultatea de Drept din București împlinește 150 de ani, 25 09 2009. URL: <http://www.ziare.com/scoala/invatamant/facultatea-de-drept-din-bucuresti-implineste-150-de-ani-959625>. (articolul 32)

XXX. Început de an universitar la „Spiru Haret” cu discursuri anti-minister, 2 10 2009. URL: <http://stiri.acasa.ro/social/inceput-de-an-universitar-la-spiru-haret-cu-discursuri-anti-minister-109974.html>. (articolul 13)

XXX. 90 de ani de universitate românească la Cluj, 16 04 2010. URL: <http://www.ziuadecj.ro/eveniment/90-de-ani-de-universitate-romaneasca-la-cluj--6787.html>. (articolul 33)

XXX. Anul universitar se deschide luni la UBB Cluj, 24 09 2010. URL: <http://www.stiridecluj.ro/social/anul-universitar-se-deschide-luni-la-ubb-cluj>. (articolul 15)

XXX. Ceremonie cu ștaif prezidențial la Universitatea „Cuza”. 150 de ani de istorie, 27 10 2010. URL: <http://www.newsiasi.ro/eveniment/Stirea-zilei/aniversare-festiva-la-150-de-ani-a-universitatii-qalicuzaq-doi-fosti-sefi-de-stat-la-ceremonie.html>. (articolul 34)

XXX. Festivitate de primire a studenților străini la Universitatea „1 Decembrie 1918”, 21 02 2011. URL: <http://www.ziarulunirea.ro/2011/02/festivitate-de-primire-a-studentilor-straini-la-universitatea-1-decembrie-1918>. (articolul 35)

XXX. Universitatea de Vest „Vasile Goldiș” Arad Filiala Zalău: Festivitate de Absolvire - Promoția 2011, 30 05 2011. URL: <http://www.magazinsalajejan.ro/index.php?cmd=article&artid=26274>. (articolul 28)

XXX. Festivitate de absolvire Farmacie – 2011, 6 06 2011. URL: <http://arq.ro/festivitate-de-absolvire-farmacie-2011>. (articolul 30)